

מר אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

מר יוחנן פלסנר

נשיא

מר ברנד מרכוס

יו"ר בינלאומי

פרופ' גרהרד קספר

יו"ר המועצה הבינלאומית

ד"ר ג'ורג' שולץ

יו"ר של כבוד

חברי הוועד המנהל

פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
מר חן ליכטנשטיין
גב' מול מועלם
מר טלי מרידור
עו"ד אבי פישר
מר אביעד פרידמן
ד"ר מיכל צור
מר יוסי קוצ'יק
מר עימאד תלחמי

המועצה הבינלאומית

השופט רוזלי סילברמן אבלי, קנדה
מר אליז אברמס, ארה"ב
ד"ר מרטין אינדיק, ארה"ב
גב' אן אפלכאוס, ארה"ב
פרופ' רונן בוגדנור, בריטניה
השופט דורית בניש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
השופט סלים ג'ובראן, ישראל
ד"ר אימי גוטמן, ארה"ב
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
פרופ' רונלד דניאלס, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנוקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה
השופט אברהם סופר, ארה"ב
מר ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

סגני נשיא

ד"ר ישי (ג'סי) פרס, אסטרטגיה
פרופ' קרנית פלוג, מחקר
פרופ' יובל שני, מחקר

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הרמן
פרופ' מוסטפא כבהא
פרופ' עמית כהן
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' עליה פישר
פרופ' יובל פלדמן
פרופ' מרדכי קורמניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שורץ אלטשולר
פרופ' ידידיה צ' שטרן
פרופ' איתן ששינסקי

מייסד ונשיא לשעבר

ד"ר אריק ברמון

הנדון: תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס') (הגדרות וצמצום חובת הרישום), התש"ף -

2020

א. הקדמה

בתאריך 23.07.20 פירסם משרד המשפטים את תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס') (הגדרות וצמצום חובת הרישום), התש"ף - 2020 (להלן: "התזכיר"). התזכיר מבוסס ברובו על תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' ...) (צמצום חובת הרישום וקביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ולתיעודם במסמכים), התשע"ב - 2012.

בתאריך 29.07.20 פורסם סדר יום לישיבת ועדת השרים לענייני חקיקה שתוכננה להתקיים ביום ראשון, 02.08.20. סדר היום כלל את טיוטת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 13) (סמכויות אכיפה), התש"ף - 2020 (להלן: "תיקון 13"), שהוגשה ע"י שר המשפטים. אולם, עקב משבר הקורונה הוקפאו דיוני ועדת השרים בהצעות חוק שאינן קשורות למגיפה. תיקון 13 מבוסס רובו ככולו על הצעת חוק שפורסמה לראשונה בשנת 2011 (ה"ח - הממשלה, 627, מיום 16 בנובמבר 2011) ובשנית בתחילת שנת 2018 (ה"ח - הממשלה, 1206, מיום 27 בפברואר 2018).

נקדים ונאמר: עצם פרסום התזכיר ותיקון 13 הם צעדים חשובים והכרחיים. חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981 (להלן: "החוק העיקרי") בנוסחו כיום מיושן ואינו תואם את המציאות של ימינו המאופיינת באיסוף מידע אישי בהיקפים גדולים ובאופן אינטנסיבי. משום כך, תיקון החוק הינו נדרש בהקדם האפשרי וכל פעולה הננקטת לשם כך מבורכת.

ואולם, הבשורה הגדולה שבתזכיר ובתיקון 13 אינה בשניוניים המוצעים בהם. אלו הוצגו בעיקרם כבר בשנים 2011 ו 2012 ולצערנו התיקונים הנוספים אינם משקפים עבודת עומק מרחיבה. החידוש הגדול הוא דווקא בהודעת משרד המשפטים שתזכיר שלישי הכולל תיקונים לבסיסים המשפטיים המותרים לעיבוד מידע אישי ולאגד זכויות נושא המידע נמצא בקנה ואמור להתפרסם בהמשך השנה. לפיכך, **התזכיר ותיקון 13 משקפים מדיניות לתיקון ושיפור הגנת הזכות**

לפרטיות במדינת ישראל באמצעות טלאים הנשענים זה על זה וחלופי הזמן בין קבלתו של האחד להצגתו של האחר.

לדעתנו, חשיבותה הגוברת של הזכות לפרטיות לנוכח הפיכת המידע האישי לנכס סחיר בעל ערך רב, המכונה אפילו "הנפט החדש"¹, מחייבת לשנות מן היסוד את חוק הגנת הפרטיות בישראל במהלך מרכזי, מהיר ויחיד. אי-אפשר לספק הגנה ברמה נאותה לזכות היסוד לפרטיות באמצעות תיקוני חקיקה בשיטת טלאי על טלאי ואשר נשענים על חוק מיושן המותאם למציאות בדרך של פרשנות יצירתית.

לצד עמדתנו זו נפרט להלן את הערותינו המהותיות על התזכיר ונדגיש את הקשיים הפרשניים הנובעים מעבודת הטלאים ואת החוסרים המשמעותיים הקיימים בו ובתיקון 13. הערותינו המהותיות על תזכיר 13 יועברו כאשר הוא יועבר לעיון הציבור.

ב. הערות מהותיות בנוגע לתזכיר

חובת הרישום (1)

בסעיף 3 לתזכיר מוצע לתקן את סעיף 8 לחוק העיקרי ולצמצם את חובת הרישום הקבועה בו כיום כך שזו תחול רק על מאגרי מידע המכילים מידע על 100,000 נושאי מידע ומעלה ושמתיקים בהם בנוסף אחד מהתנאים הבאים: (1) המטרה העיקרית של המאגר היא איסוף מידע לצורך מסירתו לאחר כדרך עיסוק, לרבות שירותי דיוור ישיר; (2) המאגר מיכל מידע בעל רגישות מיוחדת; (3) המאגר מכיל מידע שלא נמסר על ידי או בהסכמת נושאי המידע; (4) המאגר הוא של גוף ציבורי.

לפי דברי ההסבר לתזכיר צמצום חובת הרישום נעשה בעקבות הספקות שהתעוררו לאורך השנים באשר לאפקטיביות של דרישת הרישום והרלבנטיות שלה למציאות הטכנולוגית והיקף הנרחב של מאגרי המידע של ימינו וכן על בסיס ההבנה שהיא אינה מהווה כלי אכיפה משמעותי בידי הרשם. למסקנות אלו הגיע כבר וועדת שופמן בשנת 2007² והיא יושמה כאמור בשנת 2012 בתזכיר שהגיש משרד המשפטים בנושא.³

---

¹ The World's Most Valuable Resource is no longer Oil, but Data, THE ECONOMIST (May 6, 2017).

² הצוות לבחינת החקיקה בתחום מאגרי המידע, דין וחשבון (ינואר 2007), עמ' 24 [להלן: "ועדת שופמן"]
³ תזכיר חוק הגנת הפרטיות (לצמצום חובת הרישום וקביעת חובה לקיום סדרי ניהול וכללי עבודה ולתיעודם במסמכים), התשע"ב-2012.

מקורה של חובת הרישום, שבעבר היתה נהוגה גם במדינות האיחוד האירופי, היה למנוע קיומם של מאגרי מידע סודיים. אולם עם השנים חלחלה ההבנה שאין בחובת הרישום כדי להבטיח את מעורבותם של נושאי המידע ומודעותם לזכויותיהם בכל הקשור למידע האישי עליהם.⁴

ואולם על אף חלוף השנים והעובדה שחובת הרישום הפכה בימנו לאות מתה, משרד המשפטים לא מציע לבטלה כליל אלא רק לצמצמה. זאת משום שלגישת הגורמים המקצועיים ברשות להגנת הפרטיות יש חשיבות בשימורה של חובת הרישום ביחס למאגרי מידע המהווים את הסיכון הגדול ביותר לפרטיות. אנו סבורים כי מדובר בגישה מוטעית:

א. לדעתנו חובת הרישום היא חובה ארכאית וביטולה עדיף על צמצומה. בשנים האחרונות התפתחה פרקטיקה לפיה חובת הרישום היא "תיאורטית" ואולם הותרת חובת הרישום בדרך הזאת תשיב את הצורך לטפל בה אל מרכז השולחן.

ב. קביעת אמת המידה של 100,00 נושאי מידע כדרישת סף לתחולתה של חובת הרישום, והנימוק לפיו חובת הרישום מוחלת באופן זה רק על מאגרי המידע המהווים את הסיכון הגדול ביותר לפרטיות, לא ברורה לנו. לטעמנו, מאגר מידע המכיל, למשל, מידע בעל רגישות מיוחדת או מידע שנאסף ללא הסכמת נושא המידע מהווה פגיעה חמורה בפרטיות שיש לנקוט פיקוח ואכיפה מחמירים נגדה אף אם מדובר במאגר המכיל מידע על מספר נמוך יותר של נושאי המידע.

ג. צמצום חובת הרישום עשוי להיות מהלך למראית עין בלבד וזאת משום שתיקוני ההגדרות מרחיבים במקביל את החובה (למשל: הגדרת מידע; הגדרת מאגר מידע וצמצום משמעותי של חריג שם מען ודרכי התקשרות).

בעולם דיגיטלי שבו מידע אישי נאגם ונשמר כעניין שבשגרה, יש לעגן בחוק מערך כלים חלופי להגנת הפרטיות במידע אישי שיתן מענה מקיף ומדויק יותר להגנת פרטיות מאשר חובת רישום מאגרי מידע שהיא בעיקרה נטל רגולטורי מיותר. באיחוד האירופי, לדוגמא, בחרו לדרוש יידוע של הרשות להגנת הפרטיות האחראית בדבר זהותו ודרכי יצירת הקשר עם הממונה על הגנת הפרטיות בחברה כמי שמייצג אותה בכל הקשור לאכיפת הוראות התקנות ההגנה על מידע האירופאיות (ה – "GDPR").⁵

---

⁴ Omer Tene & Jules Polonetsky, *Big Data for All: Privacy and User Control in the Age of Analytics*, 11 NW. J. TECH & INTELL. PROP. 240, 267 (2013).

⁵ סעיף 37(7) ל – GDPR.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

(2) שינוי ההגדרות

(א) "מחזיק": התיקון המוצע בסעיף 1(1) לתזכיר להגדרת המונח "מחזיק" בסעיף 3 בחוק העיקרי חשוב ביותר ומשקף את ההבנה שהוראות החוק צריכות לחול על השימוש במידע ללא קשר לאופן איגומו. עם זאת, לדעתנו ההגדרה המוצעת מסורבלת ועלולה להוביל לקושי פרשני בשאלה מהי מסגרת ההתקשרות למתן שירות הנחוצה להגדרת "מחזיק". לפיכך, לדעתנו, יש לפשט את ההגדרה ולקבוע כי "מחזיק" הוא "אדם המורשה על ידי בעל מאגר המידע לפעול מטעמו בעיבוד ובשימוש במידע אישי". הגדרה זו תואמת אף את סעיף 4(א) ל-GDPR.

(ב) "מידע": אנו מברכות על השינוי המוצע בסעיף 2(3) לתזכיר להגדרת המונח "מידע" בסעיף 7 לחוק העיקרי, המשקף את ההבנה שבעידן נתוני העתק והיכולות הטכנולוגיות המתקדמות להצלבת נתונים אין די בהתממת המידע כדי להוציא מתחולת החוק אלא יש לאמץ מבחן סבירות הזיהוי.

(ג) "שימוש" ו"עיבוד": ההרחבה המוצעת בסעיף 1(2) לתזכיר למונח "שימוש" שבסעיף 3 לחוק העיקרי לצד הוספת המונח "עיבוד" כמוצע בסעיף 2(6) לתזכיר הן תיקונים חשובים וחיוניים. עם זאת, לטעמנו ועל מנת למנוע כפילויות ושאלות פרשניות מיותרות עדיף להוסיף את פעולת האיסוף להגדרת "שימוש" ולהימנע מהגדרת מונח נוסף ועמו גם הבחנה שגבולותיה וההצדקות לה אינן ברורות בין המונחים "עיבוד" ו"שימוש". יש לציין שגם סעיף 4(2) ל-GDPR שההגדרות המוצעות בתזכיר מצויות בהלימה עמו כפי שמצויין בדברי ההסבר לתזכיר עושה שימוש במונח אחד המאגד את מכלול הפעולות שניתן לעשות במידע אישי – "processing".

(ד) "בעל מאגר מידע": ההגדרה המוצעת למונח "בעל מאגר מידע" בסעיף 2(2) לתזכיר חשובה, אך לטעמנו חסרה. יש להוסיף שבעל מאגר המידע הוא מי שקובע לא רק את מטרות עיבוד המידע אלא גם את האמצעים או הדרכים לעשות כן. תוספת זו תגביר גם את ההלימה עם סעיף 4(7) ל-GDPR.

עוד נציין שהגדרת "בעל מאגר מידע" עשויה לייתר את הצורך בהגדרת "מנהל מאגר מידע" שבסעיף 7 לחוק העיקרי. הותרת המונח "מנהל מאגר מידע" אף עשויה ליצור כפילויות וקשיים פרשניים. אולם, מאחר והתזכיר ותיקון 13 הינם חלקיים ולא ברור כיצד יראו זכויות נושאי המידע וחובות בעל מאגר מידע ומחזיק בסופו של תהליך התיקונים

בשיטת הטלמים המוצעת על ידי משרד המשפטים לא ברור כרגע האם בכלל יש צורך בהבחנה בין שני המונחים.

(ה) "מאגר מידע": לטעמנו יש לבטל לחלוטין את חובת הרישום ולפיכך אין צורך עוד בהגדרת המונח "מאגר מידע" המופיע בסעיף 7 לחוק העקרי והשינוי המוצע לו בסעיף (2)(2) לתזכיר.

(ו) "מידע בעל רגישות מיוחדת": ההגדרה המוצעת למונח "מידע בעל רגישות מיוחדת" בסעיף 2(4) לתזכיר כחלופה להגדרת המונח "מידע רגיש" בסעיף 7 לחוק העיקרי היא מקיפה וחשובה. עם זאת, לטעמנו ראוי לכלול בה גם "מידע אישי שנקבעה לגביו חובת סודיות בדיון". זאת על מנת להימנע מחוסר בהירות המתרחשת כיום בנוגע למידע המוגדר כסודי בלבד. למשל, בתוכנית הלאומית לבריאות דיגיטלית לא מובהר שעיבוד מידע רפואי כפוף לחוק הגנת הפרטיות. התוכנית מדגישה שיש צורך דחוף בהגנה על פרטיות המידע הרפואי שאינו מידע אישי רגיש, אך מסתפקת בקביעה כללית שיש צורך באסדרה ושהקו המנחה צריך להיות התממה.⁶ התייחסות זו אינה מספקת בעיקר נוכח החסרונות הידועים של התממה במתן הגנת פרטיות ראויה.⁷ לכן, לדעתנו יש צורך בקביעה ברורה בחוק לפיה מידע אישי המוגדר כסודי, במסגרת החסיונות המקצועיים שהתפתחו בדיון, הוא מידע בעל רגישות מיוחדת, ועל כן העיבוד שלו כפוף להוראות הצעת החוק בנוגע למידע מסוג זה.

בנוסף, יש לדעתנו לכלול בהגדרת "מידע בעל רגישות מיוחדת" גם "נתוני תעבורה ונתוני מיקום, כהגדרתם בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח-2007, שיש בהם כדי ללמד על אחד מסוגי המידע המנויים תחת הגדרת "מידע בעל רגישות מיוחדת". כשלעצמם אין בנתוני התעבורה כדי להוות מידע רגיש אלא אם כן יש בהם כדי ללמד למשל על מצבו הבריאותי או הנפשי של אדם (למשל אדם שנמצא שהולך בקביעות לבית חולים פסיכיאטרי).⁸

---

⁶ משרד הבריאות, בריאות דיגיטלית: אסטרטגיה, עמ' 27, 56 (אפריל 2017).
⁷ רחל ארידור-הרשקוביץ ותהילה אלטשולר-שוורץ, אתגר הפרטיות בפרסום יזום של מאגרי מידע ממשלתיים, עמ' 41-47 **המכון הישראלי לדמוקרטיה, הצעה לסדר מס' 14** (ספטמבר 2017).
⁸ כך, למשל, בתחקיר שנערך לפני מספר שנים על ידי עיתונאי הניו יורק טיימס, למשל, נמצא שעל ידי מעקב על נתוני מיקום מותממים ניתן לזהות את נושא המידע ואף לגלות עליו פרטי מידע אישיים כגון הרגלי הבילוי והפנאי שלו, ביקור בקליניקות לקבלת טיפול רפואי או במפגשי אלכוהוליסטים אנונימיים. ראו: Stuart A. Thompson & Charlie Warzel, *Twelve Million Phones, One Dataset, Zero Privacy*, The NYTimes (Dec. 19, 2019).

(3) ביטול עיקרון צמידות המטרה והחלופה המוצעת לו בתיקון 13

בסעיף 3(1) לתזכיר מוצע לבטל את סעיף 8(ב) לחוק העיקרי המעגן את עיקרון צמידות המטרה. זאת בנימוק שעיקרון צמידות המטרה אינו תלוי בהיותו של מאגר מידע כפוף לחובת רישום ובכל מקרה עיקרון צמידות המטרה מורחב מוצע בתיקון 13. ראשית, שוב שיטת התיקון בטלאים עלולה ליצור מצב בו סעיף 8(ב) לחוק העיקרי יבוטל אולם תיקון 13 טרם יכנס לתוקפו. בנוסף, התיקון המוצע בסעיף 23מו לתיקון 13 מגביל את השימוש במידע אך ורק למטרה לשמה נמסר, ואינו מאמץ מבחנים ל"מטרה דומה" בדומה לקבוע בסעיף 6(4) ל-GDPR. לדעתנו, הסתפקות בדרישה שהשימוש והעיבוד במידע יעשה אך ורק למטרה לשמה נאסף או נמסר יובילו להמשך הגדרת המטרה הראשונית באופן רחב, כוללני ובלתי ברור לנושא המידע. על מנת להביא לשינוי אמיתי בהגנה על הזכות לפרטיות יש לתקן את חוק הגנת הפרטיות כך שהגדרת מטרת השימוש והעיבוד הראשונית תהיה ברורה ומדויקת ולא תתאפשר הגדרה כוללת ורחבה. אולם, על מנת לתת מענה לחששות של בעלי מאגר מידע בנוגע לחוסר יכולתם לצפות מראש את מכלול השימושים שניתן יהיה לעשות במידע שנאסף על ידם מראש, יש לאפשר שימוש ועיבוד מידע אישי גם למטרה דומה בהתאם לסט מבחנים ברורים. כך, שימוש למטרות שלא ניתן היה לצפותן בעת איסוף המידע ואינן דומות למטרה הראשונית לא יתאפשר אלא אם בעל מאגר המידע יקבל הסכמה נוספת מנושא המידע או על בסיס משפטי מותר אחר לשימוש ולעיבוד מידע, במידה שיוגדרו כאלה בתיקון המהותי העתידי.

(4) חיוב בניהול חוקי

בסעיף 4 לתזכיר מוצע להוסיף את סעיף 8א לחוק העיקרי האוסר על אדם לנהל או להחזיק מאגר מידע אם המידע שבו "נתקבל, נצבר, נאסף או נוצר" בניגוד לחוק העיקרי או "להוראות כל דין המסדיר עיבוד מידע". לפי דברי ההסבר האיסור המוצע אמור להוות בסיס למנגנון האכיפה החלופית המבוססת על עיצומים כספיים המוצעת בתיקון 13.

על פניו האיסור המוצע הוא חשוב ומהווה צעד חיובי להגברת ההגנה על הזכות לפרטיות. אולם, נראה שבניסוחו הנוכחי טמונות בסעיף סוגיות פרשניות לא מעטות. למשל, הותרת הגדרת "מנהל מאגר מידע" בסעיף 7 לחוק העיקרי וההגדרה המוצעת ל"בעל מאגר מידע" בסעיף 2(1) לתזכיר עלולות להוביל למצב שבו בעל מאגר מידע אינו כפוף להוראות סעיף זה אלא אם כן הוא הוסמך בחיקוק לנהל את מאגר המידע. זאת משום שלכאורה פעולת הניהול ייחודית ל"מנהל מאגר מידע" ואילו פעולת ההחזקה ייחודית ל"מחזיק". פרשנות שכזו היא פרשנות בעייתית ועלולה לרוקן את החיוב בניהול חוקי מתוכן מעשי ואמיתי.

בנוסף, לא ברור האם לפי סעיף זה ובהינתן התיקונים המבוקשים כיום לחוק העיקרי פעולת הפצה, גילוי, או ארגון בניגוד להוראות החוק מותרות אם המידע במאגר "נתקבל, נצבר, נאסף או נוצר" בהתאם להוראות החוק. כלומר ייחוד האיסור רק לפעולות שתכליתן איסוף המידע מאפשר לכאורה להמשיך להחזיק מאגר מידע אף אם נעשה בו שימוש שאינו בגדר החוק.

על מנת להימנע מסוגיות פרשניות אלו לחזק את ההגנה על הזכות לפרטיות וליצור בסיסים לאכיפה חלופית עדיף לדעתנו לתקן את סעיף 1 לחוק העיקרי ולקבוע שפגיעה בפרטיותו של אדם יכולה להיעשות רק לפי הוראות חוק הגנת הפרטיות. בדרך זו גם יתקבל תיקון מהותי משמעותי שיביא להפסקת ההישענות על הסכמתו של אדם כמכשירה מלאה ויחידה של פגיעה בפרטיות. שינוי זה אף יהיה בהלימה עם ה-GDPR.

ג. מה חסר בתזכיר ואינו מופיע גם בתיקון 13

על אף שהערותינו המהותיות על תוכנו של תיקון 13 יועברו כאשר זה יאושר בוועדת שרים לענייני חקיקה ויוצג בתזכיר או בהצעת חוק להערות הציבור, יש לדעתנו לתת את הדעת כבר עתה למספר נושאים מרכזיים שחסרים הן בתזכיר והן בתיקון 13.

(1) שינוי תפיסת ההסכמה, בסיסים משפטיים מותרים לעיבוד מידע ועידכון

רשימת הפגיעות בפרטיות

סעיף 1 לחוק העיקרי מעמיד את הסכמת נושא המידע או הנפגע ככלי היחיד להכשרת פגיעה בפרטיות. תלות חזקה מידי בדרישת ההסכמה, בעולם שבו מידע אישי מעובד בדרכים שונות ולמטרות שאת חלקן לא ניתן לצפות מראש בעת ההסכמה, היא בעייתית. יתרה מזאת, מומחי כלכלה התנהגותית מלמדים על כך שהסכמה הפכה להיות עניין שאנשים מבצעים כמצוות אנשים מלומדה, תוך קיומו של פער בין תפיסת הפרטיות, כפי שבאה לידי ביטוי בהצהרות של משתמשים, לבין התנהגותם בפועל. עוד מתברר כי להסכמה לפגיעה בפרטיות יכולות להיות החצנות שליליות על אחרים. כך, למשל, הצטרפות לרשת חברתית מאפשרת לה לקבל את רשימת אנשי הקשר של המצטרף, תיוג פנים מאפשר ללמוד על אחרים שנמצאים באותה תמונה, בבחינת אמור לי מי חבריך ואומר לך מי אתה; הסכמה למסירת מידע גנטי מאפשרת ללמוד על בני המשפחה. התוצאה לנו אנו עדים בשנים האחרונות היא הפיכת דרישת ההסכמה ל"מכבסה". על מנת להימנע ממצב זה ולחזק את נושאי המידע והזכות לפרטיות יש כבר עכשיו לשנות את סעיף 1 לחוק העיקרי כמוצע בסעיף (ב)4 לעיל, ולשנות את צמד המילים "ללא הסכמתו" ל"אלא לפי הוראות חוק זה". כך יובהר שפגיעה בפרטיות יכולה להיעשות רק בהתאם להוראות החוק העיקרי, כפי שיותקן.

לצד תיקון זה והורדת דרישת ההסכמה מהמעמד הרם שניתן לה שלא בצדק יש לקבוע כבר עכשיו בתזכיר רשימת בסיסים משפטיים מותרים, בניהם גם הסכמת נושא המידע, אשר יאפשרו שימוש במידע אישי. בדרך זו תעוגן מסגרת ברורה לפגיעה בפרטיות שלא רק בהסכמת נושא המידע.

בנוסף, לשם גיבוש תמונה מלאה ועדכנית של הגנה על הזכות לפרטיות יש לעדכן את רשימת עילות הפגיעה בפרטיות הקבועה בסעיף 2 לחוק העיקרי באופן שישקף גם פגיעה בפרטיות באמצעות שימוש ועיבוד מידע אישי המאפיינת כל כך את עידן נתוני העתק ומהווה את עיקר הפגיעות בפרטיות בימנו.

(2) חיזוק אגד זכויות השליטה של נושא המידע במידע עליו

החוק העיקרי מכיר במספר מצומצם ביותר של זכויות המוקנות לנושא המידע במידע אישי עליו – עיון ותיקון. ברחבי העולם, בהובלת ה-GDPR שבאיחוד האירופי, הורחב אגד הזכויות המוקנה לנושא המידע במטרה לחזק את שליטתו במידע אישי עליו. בין זכויות אלו ניתן לכלול את זכות הניוד, זכות המחיקה (הזכות להישבח), והזכות להתנגד לעיבוד מידע אישי המבוסס על אמצעים אוטומטיים או לכל הפחות לקבל הסבר כיצד התקבלה החלטה בנוגע לנושא מידע המבוססת על עיבוד מידע אישי עליו. יש לכלול תיקונים ברוח דומה גם לחוק העיקרי.

(3) חיזוק הרשות להגנת הפרטיות

תיקון 13 מיועד לחזק את סמכויות הפיקוח, החקירה והאכיפה של הרשות להגנת הפרטיות על מנת לתת בידיה כלים מתאימים להיקפם ועוצמתם של האיומים וההפרות עמם היא מתמודדת כיום. רכיב משמעותי לחיזוק הרשות להגנת הפרטיות, שאף נבחן על ידי האיחוד האירופי בקבלת החלטות בנוגע לתאימות הדין המדינתי ל-GDPR, הוא עצמאות הרשות להגנת הפרטיות. משום כך, יש לדעתנו לקבוע כבר בתזכיר כי הרשות להגנת הפרטיות הינה רשות עצמאית, האחראית על תקציבה ועל גיוס כוח האדם הנחוץ לה והכשרתו, בדומה לרשות להגבלים עסקיים ולרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן.

בנוסף, איומים והפרות המובילות לפגיעה בפרטיות הן במקרים רבים חוצות גבולות. משום כך, ועל מנת להביא ליעול האכיפה ולזירוז יש לכלול בחוק מנגנון שיאפשר לרשות לשתף פעולה עם רשויות חוץ למטרות חקירה ואכיפה בדומה לקבוע בחוק ניירות ערך. שיתוף פעולה שכזה הוא קריטי לפיקוח וברור אירועי פגיעה בפרטיות ואכיפת הוראות החוק העיקרי.

(4) שינוי הפטור הקבוע לגופי ביטחון

הענקת סמכות מעקב ופגיעה גורפת בפרטיות לרשויות ביטחון עלולה להפוך לאבן נגף משמעותית בפני הכרה אירופית בכך שרמת ההגנה על הפרטיות בדין הישראלי תואמת את זו האירופית.⁹

יתרה מכך, מאז חקיקת סעיף 19(ב) בשנת 1981 התרחשה המהפכה החוקתית והזכות לפרטיות עוגנה כאחת מזכויות היסוד החוקתיות בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

משום כך, יש לדעתנו לעדכן את הפטור הקבוע בסעיף 19(ב) לחוק הגנת הפרטיות העיקרי ולהכפיפו למבחן מידתיות ונחיצות לשם השגת אחת מן המטרות הבאות בלבד: הגנה על ביטחון המדינה, ביטחון הציבור או אכיפת החוק.

ד. סיכום

התזכיר הינו צעד בכיוון חיובי לתיקון חוק הגנת הפרטיות המיושן. אולם זהו צעד שתחילתו כבר בשנת 2012. גם תיקון 13 עם ההבטחה הגלומה בו לחיזוק סמכות הפיקוח והאכיפה של הרשות להגנת הפרטיות הינו תיקון חשוב, אולם גם הוא בא בימים והוגש לראשונה בשנת 2011. כלומר, הן התזכיר והן תיקון 13 אינם מצביעים על השינוי המצופה והנחוץ במדיניות משרד המשפטים ובקידום תיקון חוק הגנת הפרטיות והתאמתו לימנו. להפך, השינוי בשיטת הטלאים נותר המדיניות השלטת, ולא רק שהוא טומן בחובו סכנות לבעיות פרשנויות ולסתירות, הוא גם לא הוכיח את עצמו ככלי הנכון או המתאים לשינוי חקיקת הגנת הפרטיות במדינת ישראל מאז שנת 2011.

משבר הקורונה הביא להגברת השימוש האישי והמסחרי באתרי אינטרנט ויישומונים ועמו גם את הסיכון לפרטיות המשתמשים המסכמים, לרוב מבלי להבין זאת, לעיבוד מידע אישי מסיבי עליהם. אף שיש בתזכיר מספר תיקונים נכונים שיש בהם כדי להגביר את הלימת חוק הגנת הפרטיות המיושן לעידן נתוני העתק אין בכך די. יש לפעול עכשיו ובמהירות לבצע תיקון אחיד ושיטתי בחוק

---

⁹ סמכות המעקב והפגיעה הגורפת בפרטיות על ידי ה-NSA בארצות ברית, כפי שנתגלה מהמסמכים שחשף אדוארד סנואודן, הייתה הסיבה העיקרית לביטול ה-*safe harbor*, בארצות הברית ודיונים על ההכרה בתאימות הדין ביפן ובאנגליה עסקו בסמכות המעקב הניתנת לרשויות הביטחון בכל אחת מן המדינות. ראו (3) 7, Andrew D. Murray, *Data Transfers between the EU and UK Post Brexit?*, INTERNATIONAL DATA PRIVACY LAW 149 (2017); Claude Moraes, Motion for a Resolution to wind up the debate on the statement by the Commission pursuant to Rule 123(2) of the Rules of Procedure on the adequacy of the protection of personal data afforded by Japan Article 29 Data Protection Working Party, Adequate Referential (RSP) (2018/2979); Decision: (adopted on 28 Nov. 2017, as last revised and adopted on 6 Feb. 2018) Commission Implementing Decision (EU) 2016/1250 of 12 July 2016 Pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the Adequacy of the Protection .Data Protection Act 2018, sec. 82-113 ;Provided by the EU-U.S. Privacy Shield (1/8/2016)

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

הגנת הפרטיות ואין מקום להמתנה לתזכיר שיכיל תיקונים מהותיים שיפורסם אי מתי. העבודה צריכה להיעשות בו זמנית ויפה שעה אחת קודם.

בכבוד ובברכה

עו"ד רחל ארידור הרשקוביץ, ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

התוכנית לדמוקרטיה בעידן המידע

המכון הישראלי לדמוקרטיה